

УДК 336.5:364.6:004.6

О. В. Булавинець,
к. е. н., докторант кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-8695-5644>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.5.27

СУЧАСНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФЕРТІВ

O. Bulavynets,
PhD, Doctoral student of S. I. Yuriy Department of Finance, West Ukrainian National University

CURRENT TRENDS OF SOCIAL TRANSFERS DEVELOPMENT

У статті розкрито вплив сучасних тенденцій глобального розвитку на трансформацію системи соціальних трансфертів. Обґрунтовано, що суспільний запит на підвищення ефективності та цільового характеру соціальної політики супроводжувався впровадженням нових видів соціальних трансфертів, які б передбачали більш глибоке урахування потреби у підтримці та обумовленість їхнього використання при уникненні негативного впливу на вартість адміністрування. Водночас, посилення нестабільності суспільного розвитку, почастищення форс-мажорних чинників економічного, політичного та екологічного характеру зумовлюють активізацію наукових пошуків моделі універсального соціального трансферу за типом базового безумовного доходу. Інтеграція цифрових технологій у процедури призначення соціальних трансфертів створює передумови для підвищення їх адресності за умов економії витрат на адміністрування. Однак, це також актуалізує питання про можливі негативні наслідки діджиталізації соціальних трансфертів у контексті збільшення масштабів фінансового шахрайства та порушення прав на конфіденційність особистої інформації.

The article reveals the impact of current trends in global development on the transformation of the social transfer system. It is substantiated that the public interest in improving the efficiency and targeted nature of social policy leads to the introduction of new types of social transfers. These transfers provide for a deeper consideration of the need for social support and conditions for these funds' use. At the same time, they create preconditions for reducing the costs of administering social benefits. The introduction of conditional social transfers has significant prospects. They shift their focus to these payments targeting, namely their productive nature. The introduction of conditional social transfers should help to ensure the sustainability of poverty reduction results. They should encourage recipients to reduce their dependence on social transfers and increase their economic self-sufficiency. The global trend towards population ageing necessitates the introduction of social transfers to help integrate the ageing population into the labour market.

Due to the growing instability of social development and frequent force majeure factors of economic, political and environmental nature, more and more scholars are studying the possibilities of introducing and the benefits of emergency social transfers. These transfers involve a simplified procedure for allocation and limited timeframes. At the same time, due to the technological revolution and the penetration of artificial intelligence into all sectors of the economy, many people are at risk of losing their jobs. For this reason, scholars are increasingly paying attention to the development of a universal social transfer model based on a basic unconditional income. However, the prospects for its implementation remain uncertain.

Integration of digital technologies into the procedures for allocating social transfers creates preconditions for improving their targeting and increasing financial accessibility while saving administration costs. The use of artificial intelligence and big data analytics technologies makes it possible to better design social transfer programmes. However, an important issue is the possible negative consequences of social transfer digitalisation. In particular, there are risks of increased financial fraud and violation of the right to privacy of personal information.

Ключові слова: соціальні трансферти, публічні фінанси, адресність, універсальність, цифрові технології, фінансова інклюзія, блокчейн, штучний інтелект.

Key words: social transfers, public finance, targeting, universality, digital technologies, financial inclusion, blockchain, artificial intelligence.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Трансферти є одним із фундаментальних інструментів, за допомогою яких реалізується суспільне призначення та функції публічних фінансів. У фінансовій практиці отримують застосування різні види трансфертів, які відрізняються між собою призначенням, сферою застосування та організаційними моментами. Серед них вагоме місце посідають соціальні трансферти, які у ринковій системі є дієвим інструментом перерозподілу доходів у суспільстві, зменшення проявів бідності та деривацій, забезпечення базового рівня життя громадян відповідно до визначених державою соціальних стандартів. Вони відіграють багатоаспектну роль у функціонуванні держави як суспільного інституту, виступаючи одним із провідних інструментів реалізації соціальної функції держави.

Складна природа соціальних трансфертів, їх вагомий потенціал як дієвого інструмента регулювання соціально-економічних процесів зумовлює увагу, яку приділяють їхньому пізнанню представники різних течій економічної думки. Незважаючи на те, що поняття соціальних трансфертів безпосередньо не фігурує у працях Дж. М. Кейнса, однак зачинатель теорії кейнсіанства розглядає їх у рамках державних витрат як найефективніший інструмент протидії економічним циклам, стимулювання сукупного попиту в періоди рецесії [6]. Через зростання доходів домогосподарств із нижчими доходами соціальні трансферти сприяють економічній стабілізації, зумовленій розширенням споживання.

Якщо апологети кейнсіанства розглядали соціальні трансферти тільки з точки зору ефективності регулювання економічних процесів, то Дж. Роуз у праці "Теорія справедливості" висвітлює їх у контексті реалізації морального обов'язку держави забезпечити мінімальний рівень життя для всіх громадян. За його позицією, соціальні трансферти й інші інструменти перерозподілу багатства мають забезпечувати покращення становища найменш забезпечених громадян, підвищувати його до необхідного мінімуму. У цьому вчений вбачав реалізацію ідей справедливості у суспільстві [8].

У подальші десятиліття ідеї кейнсіанства, теорії справедливості та інших вчень були реалізовані у розбудові держав суспільного добробуту, у яких системі соціальних трансфертів належало чільне місце серед інструментів економічної політики майнового вирівнювання і забезпечення загального рівня життя людей. Це дало можливість у країнах із ринковою економікою практично позбутися таких явищ, як злиденність, позбавленість доступу до базових економічних благ та ін. Однак, зворотнім ефектом форсованого розвитку соціальних трансфертів стало зростання тиску соціальних видатків на показники бюджетного дефіциту, а також негативний вплив на ринок праці. Високий рівень соціальних виплат за програмами державних соціальних трансфертів зменшував стимули до праці, що вилилось у збільшення питомої ваги громадян, які свідомо уникали зайнятості та віддавали перевагу утриманству. Неконтрольоване зростання соціальних витрат врешті стало причиною краху концепції держа-

ви загального добробуту й пошуку способів мінімізації негативних економічних і соціальних наслідків "надмірної" опіки населення з боку держави. Останні десятиліття позначені зростанням уваги до ідей концепції сталого інклюзивного розвитку, що передбачає перебування механізму державного втручання у соціально-економічні процеси на засадах інклюзії, тобто залучення різних суспільних верств до економічної активності й забезпечення за рахунок цього підвищення рівня суспільного добробуту. Це позначається на системі соціальних трансфертів, які зазнають трансформацій у напрямку посилення їх ефективності щодо подолання соціальних проблем, інтеграції мотиваційних компонент, діджиталізації процесів надання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Незважаючи на вагомий потенціал соціальних трансфертів як інструмента реалізації соціальної функції держави та впливу держави на економічні процеси, його науковому пізнанню у вітчизняній фінансовій науці приділено недостатню увагу. Ці трансферти зазвичай розглядають у контексті формування доходів населення та реалізації перерозподільчої політики держави. Серед нечисленних публікацій останніх років з тематики соціальних трансфертів доцільно відзначити наукову працю О. Комарової, де авторка розкриває їх функціональне призначення [12]; працю В. Горина та В. Булавинця, у якій автори концентрують увагу на висвітленні місця соціальних трансфертів у системі фінансового регулювання суспільного добробуту [10]. Вагомий інтерес викликають також публікації Т. Перегудової [15; 16], у яких розглянуто перспективи інституціоналізації в Україні обумовлених соціальних трансфертів у контексті реагування на виклики воєнного часу та підвищення ефективності соціальної політики. Незважаючи на ці наукові розробки, необхідно констатувати невисокий інтерес наукової спільноти до вивчення тематики соціальних трансфертів. Зокрема, уваги потребує питання впливу глобальних тенденцій суспільного розвитку на трансформацію складу та функціонального призначення соціальних трансфертів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у розкритті сучасних тенденцій трансформації соціальних трансфертів, які передбачають пошук оптимального співвідношення між їх адресністю та універ-

сальністю, а також глибоку інтеграцію цифрових технологій у всі етапи надання різних форм соціальної підтримки громадян.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Запит суспільства на підвищення обґрунтованості соціальної підтримки, зменшення провів соціального паразитизму призводить до розширення масштабів застосування адресних (цільових) соціальних трансфертів, які передбачають перевірку матеріального стану реципієнтів соціальних виплат. Такі трансферти максимізують свій перерозподільчий вплив, зменшуючи до мінімуму економічні викривлення. Теоретично, надання соціальних трансфертів на умовах адресності забезпечує максимальне охоплення підтримкою тих, хто її потребує та дозволяє виключити з числа реципієнтів тих громадян, які її отримують невідповідно. Зворотнім боком посилення адресності соціальних трансфертів є збільшення управлінських витрат. Перевірка матеріального становища заявників та інші адміністративні обмеження можуть значно знизити економічний ефект від зменшення масштабів необґрунтованого призначення соціальних виплат, але натомість зростають ризики помилки виключення (коли формальні обмеження позбавляють соціальної підтримки тих громадян, кому вона насправді потрібна) та бюрократичні затримки.

Вирішення дилеми поєднання універсальності та адресності соціальних трансфертів є одним із найважливіших напрямів наукових досліджень у сфері соціальної політики сьогодення. На думку О. Красоти, модернізація соціальних виплат "має бути спрямована на постійне стискання простору для зловживання симулянтами, які можуть, але не хочуть самостійно заробляти для себе та своїх родин, або які ведуть асоціальний спосіб життя" [13, с. 14]. Водночас, курс на максимізацію адресності соціальних трансфертів вчена вважає переведенням їх у ручний режим, що не тільки перешкоджає вирішенню проблеми бідності, але й має серйозні потенційні корупційні наслідки. Відтак, у науковій спільноті ведеться полеміка про перспективи впровадження нових різновидів соціальних трансфертів, які б дали можливість вирішити проблемні моменти їх надання.

У контексті підвищення ефективності соціальних виплат Т. Перегудова вбачає вагомий переваги у впровадженні обумовлених соціальних трансфертів. Під ними вчена розуміє "гро-

шову допомогу, що надається як засіб боротьби з бідністю, вирівнювання доходів та підвищення рівня соціальної інклюзії домогосподарств з обов'язковими умовами її використання" [16, с. 90]. На відміну від адресних соціальних трансфертів, призначенню яких передують моніторинг рівня життя і доходів реципієнта, обумовлені трансферти переміщують фокус уваги на цільове спрямування цих виплат, а саме їхній продуктивний характер. Наслідком використання цих трансфертів, на думку Т. Перегудової, має стати розвиток людського капіталу, тобто розширення можливостей особи покращити свій соціальний статус та матеріальне становище за рахунок власних зусиль. Введення обумовлених соціальних трансфертів має допомогти у забезпеченні сталості результатів боротьби з бідністю, адже має на меті зменшити залежність реципієнтів від соціальних виплат і сприяти їх економічному самозабезпеченню.

Поділяючи наукову позицію Т. Перегудової, перевагою обумовлених трансфертів вважаємо також їх можливий вплив на вирішення проблеми помилки включення. Якщо умовою призначення соціальної виплати буде участь у суспільно корисних роботах, відвідування навчальних курсів, участь у програмі продуктивних талонів та інші дії, це може спонукати частину потенційних реципієнтів (особливо тих, хто не потребує матеріальної допомоги насправді) відмовитись від її отримання через репутаційні втрати та додаткові зобов'язання.

Поширення практики використання обумовлених соціальних трансфертів веде до розширення розуміння їхньої сутності та функціонального призначення. Якщо у традиційному розумінні соціальні трансферти реалізують реабілітаційну функцію, тобто приведення рівня доходів реципієнта до визначених державних стандартів, то дія обумовлених трансфертів має поліфункціональний характер — вони виступають як дієвий інструмент стимулювання розвитку економіки, подолання структурного безробіття, забезпечення економічної інклюзії. Вагомий інтерес до обумовлених соціальних трансфертів спостерігаємо в Україні з початком масштабної війни. Для економічної інтеграції учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, внутрішньо переміщених осіб започатковано низку цільових програм надання грошової підтримки (грантів) на відкриття власної справи, перенавчання чи підвищення кваліфікації. Зокрема, Міністерство економіки України разом із Державною службою зайнятості та банківськими установами реалізує

проект із надання грантової підтримки для започаткування бізнесу ветеранами війни і членами їхніх сімей [11]; відповідно до умов Проєкту "Життєздатність+: Економічна інтеграція внутрішньо переміщених осіб та постраждалих від війни" за участі Німецького банку розвитку (KfW) мешканці постраждалих від війни регіонів України мають можливість отримати грантову підтримку на перенавчання та перекваліфікацію [9]. Однією із найуспішніших новацій 2024 року стало впровадження програми освітніх ваучерів, за якою понад 23 тис. осіб отримали грошову допомогу для оплати навчання затребуваним на ринку праці спеціальностям [14].

Вагомий вплив на трансформацію соціальних трансфертів в сучасних умовах справляють такі чинники, як глобальний тренд на старіння населення у розвинених країнах, а також посилення нестабільності економічного розвитку, зростання прецедентів необхідності застосування екстрених соціальних виплат. Зокрема, зростання питомої ваги населення старшого віку веде до посилення фіскального навантаження на системи соціального страхування та погіршення їх фінансового становища. Відтак усе більш переконливими є аргументи стосовно необхідності цільової переорієнтації соціальної підтримки непрацездатних та її фокусування на впровадження інструментів, що дадуть можливість інтегрувати старіюче населення у ринок праці. У контексті програм соціальних трансфертів це виявляється через впровадження цільових виплат на здобуття освіти та нової кваліфікації для непрацездатних за віком, які дадуть їм можливість отримати роботу з урахуванням їх вікових особливостей та стану здоров'я. Розвиток цього сегменту так званої "срібної" економіки (тобто частини економічної системи, яка орієнтована на виробництво благ для непрацездатних, а також їхню інтеграцію до економічних відносин) особливо актуальний для України, коли внаслідок безпрецедентних масштабів зовнішньої трудової міграції та відволікання значної частини працездатних громадян до захисту країни від воєнної агресії, у багатьох галузях економіки відчувається гострий дефіцит кадрів.

Водночас, поглиблення кліматичних змін і випадків стихійних лих, а також кілька глобальних епідемій, які завдали значних економічних втрат, вплинули на розширення практики використання екстрених соціальних трансфертів. Уряд багатьох країн відреагували на глобальну епідемію COVID-19 впровадженням масштабних грошових виплат для населення, допо-

Таблиця 1. Наслідки діджиталізації соціальних трансфертів

Критерій	Характеристика ефекту від використання цифрових технологій
Ефективність	Впровадження цифрових технологій зменшує документообіг, прискорює оброблення документації, знижує адміністративні витрати при наданні соціальних трансфертів
Транспарентність	Цифрові технології, зокрема блокчейн, дають можливість забезпечити прозорість руху коштів при наданні соціальних трансфертів, зменшують масштаби корупції та зловживань
Адресність	Технології штучного інтелекту та аналізу великих даних дають можливість сфокусувати програми соціальних трансфертів на тих цільових групах, які їх найбільше потребують, мінімізувати помилки включення/виключення
Фінансова доступність	Технології цифрових платежів при наданні соціальних трансфертів інтегрують бенефіціарів у фінансову систему країни, сприяють розширенню їх економічних можливостей та залученості до економічних процесів
Адаптивність	Використання цифрових інструментів дає можливість уряду оперативно реагувати на зміну ситуації та швидко перерозподіляти ресурси для надання соціальних трансфертів в періоди економічних криз, пандемії чи стихійних лих

Джерело: узагальнено автором самостійно.

могами по безробіттю, а також програмами продовольчої допомоги. Зокрема, у США для надання фінансової підтримки населенню в час карантинних обмежень було запроваджено програму платежів економічного впливу (Economic impact payments), якою було охоплено понад половину мешканців країни [3]. Подібні програми соціальних трансфертів були ухвалені також у багатьох країнах ЄС. В Індії у 2020 році в рамках заходів із протидії епідемії коронавірусу було запущено програму цифрових ваучерів e-RUPI, за якою громадяни мали можливість отримати безкоштовну вакцинацію від COVID-19 [5]. Таким чином, переконливо виявилась необхідність високого рівня адаптивності соціальних трансфертів й затребуваності їх тимчасових видів, які запроваджуються на певних термін в екстремальних ситуаціях.

Поряд із трендом на посилення обґрунтованості отримання соціальних трансфертів, а також їх мотиваційного характеру, все більшої ваги набувають експерименти із впровадження базового безумовного доходу (Universal Basic Income — UBI). У відповідь на поглиблення технологічної революції, що веде до втрати робочих місць, а також інтелектуалізацію праці та розширення економіки грантів, окремі держави пілтують програми UBI, що передбачають безумовні грошові виплати для усіх громадян, не залежно від наявності роботи чи інших умов. Актуальність цієї новації особливо зросла в період глобальної пандемії COVID-19, коли через карантинні обмеження і припинення ро-

боти цілих сегментів економіки частина працездатного населення з незалежних для нього причин була позбавлена навіть мінімального доходу. Наукова полеміка про перспективи і ризики впровадження UBI посилюється у зв'язку із все більшими масштабами проникнення технологій штучного інтелекту у всі сфери економіки, що створює додатковий тиск на ринок праці й загрожує втратою зайнятості представникам багатьох професій. На думку апологетів UBI, його впровадження дасть можливість уникнути бідності тим, хто внаслідок глобальних економічних трансформацій витіснений за межі ринку праці. Навіть якщо цього доходу недостатньо для покриття базових життєвих потреб, він може доповнювати дохід від низькооплачуваної роботи чи роботи з частковою зайнятістю [7]. Перевага UBI полягає також в іншому — у зменшенні потреби у фінансових ресурсах на адміністрування, адже універсальний характер надання не вимагатиме витрат на перевірку нужденності.

Попри потенційні позитивні наслідки впровадження UBI, його головним недоліком є величезні витрати на надання. Наприклад, запровадження UBI у США, за розрахунками фахівців, потребуватиме витрат федерального бюджету на рівні 2,8 трлн дол., або понад половину його обсягу [7]. Крім цього, до кінця не доведено залишається нейтральність цієї новації щодо мотивації до участі у ринку праці. Зважаючи на ці обставини, стверджувати про реальні перспективи імплементації UBI у системи соц-

іального захисту країн з ринковою економікою передчасно.

Поряд із змінами, спрямованими на пошук оптимального співвідношення між адресністю та універсальністю соціальних трансфертів, іншим вектором їхньої трансформації є застосування цифрових технологій на усіх етапах надання. Діджиталізація соціальних трансфертів дає можливість домогтися позитивного ефекту у багатьох вимірах (Табл. 1).

Найперше, процеси діджиталізації можуть допомогти вирішити проблему зростання адміністративних витрат при наданні адресних соціальних виплат. Інтеграція цифрових технологій у процес призначення соціальних трансфертів дає можливість оптимізувати розподіл вигод, зменшити витрати на перевірку нужденності та мінімізувати шахрайство. Ключові напрями інтеграції цифрових технологій у процеси функціонування соціальних трансфертів наступні:

1) використання електронних платіжних систем та цифрових гаманців, що забезпечує підвищення оперативності перерахунку соціальних трансфертів, мінімізує затримки у платежах та звужує поле для корупції. Особливо помітний ефект перехід від грошової до цифрової форми надання трансфертів демонструє у країнах із низьким рівнем фінансової інклюзії. Для прикладу, впровадження цифрових гаманців у програмі Direct Benefit Transfer в Індії дало можливість зменшити масштаби зловживань і мінімізувати помилку включення при наданні різних видів соціальних виплат [2]. У США в рамках стимуляційних заходів під час епідемії коронавірусу через цифрові банківські системи та передплачені дебетові картки було розповсюджено понад 160 млн виплат економічного впливу (стимулюючих чеків) для надання допомоги громадянам в умовах карантинних обмежень [3]. Це дало можливість поширити заходи підтримки на громадян, які не мають відкритих банківських рахунків;

2) застосування мобільних технологій та додатків для доступу до програм соціальних трансфертів у регіонах з низьким рівнем фінансової інклюзії. Через мобільні додатки і програми грошових переказів реципієнти соціальних виплат можуть отримувати допомогу без процедури відкриття банківського рахунку в установах банків. Це виявилось особливо ефективним при наданні гуманітарної допомоги та реалізації програм підтримки постраждалих від стихійних лих. У країнах ЄС і Великобританії впроваджено повністю цифрову платформу для подання заявок на призначен-

ня соціальних трансфертів, нараховані виплати надходять безпосередньо на індивідуальні рахунки реципієнтів. Це забезпечує прискорення обробки даних, зменшує бюрократичні формальності та підвищує можливості щодо відстеження соціальних виплат у режимі реального часу;

3) використання технології блокчейн для підвищення прозорості й безпеки процедур надання соціальних трансфертів. Через утворення захищеної від несанкціонованого втручання та розподіленої книги блокчейн-технологія забезпечує мінімізацію шахрайських схем при наданні соціальних виплат, що забезпечує підвищення ефективності й адресності соціального захисту. Зокрема, технологія блокчейн на основі криптовалюти Ethereum покладена в основу гуманітарних програм допомоги біженцям, які реалізує Всесвітня продовольча програма WFP. У 2020 році UNICEF виділило фінансування у Bitcoin та Ethereum для розробки низки стартапів, які передбачають інтеграцію технології штучного інтелекту та блокчейн для підвищення ефективності та підзвітності програм соціальних трансфертів та розширення доступу до освітніх послуг [1];

4) використання біометричної автентифікації за допомогою сканування відбитків пальців чи райдужної оболонки ока з метою підтвердження особи бенефіціарів та мінімізації проявів шахрайства із соціальними трансфертами. Система цифрової ідентифікації у ЄС (eIDAS) дозволяє громадянам отримувати доступ до державних послуг та соціальних виплат у країнах членах спільноти за допомогою безпечного цифрового ідентифікатора [4]. Подібна система цифрової ідентифікації особи myGovID в Австралії дає можливість забезпечити миттєві цифрові платежі матеріальної підтримки безробітних за програмами JobSeeker і JobKeeper.

Таким чином, цифровізація процесів надання соціальних трансфертів дає можливість посилити адресність соціальної підтримки, мінімізувати помилки включення/виключення при призначенні різних форм соціальних виплат, а отже й забезпечити ефективність використання бюджетних ресурсів на соціальний захист населення. Ці інновації зменшують шахрайство, покращують фінансову доступність та пришвидшують виплати, гарантуючи, що державна допомога досягне тих, хто її потребує. Технології штучного інтелекту та аналізу великих даних (Big Data Analysis) також мають вагомні перспективи застосування при проектуванні програм соціальних трансфертів, адже

дають можливість точніше спрогнозувати контингент потенційних реципієнтів виплат, а отже й потребу в фінансових ресурсах на їх надання, з урахуванням економічних і демографічних тенденцій.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Проведене дослідження дає підстави сформулювати наступні висновки:

— по-перше, зусилля щодо вирішення дилеми щодо оптимізації балансу між універсальністю та адресністю соціальних трансфертів, посилення їх стимулюючого характеру супроводжувались конструюванням нових різновидів соціальних виплат. Вони передбачають інтеграцію інклюзивних підходів у процес надання соціальних трансфертів, які мають набути поліфункціонального призначення, виступати засобом не тільки майнової реабілітації при настанні соціальних ризиків, але й дієвим інструментом економічної інклюзії, впливу на ринок праці та стимулювання структурної перебудови економіки. Посилення нестабільності розвитку, революція технологій, руйнівні наслідки кліматичних змін, почастищення глобальних епідемій спричиняють суспільний запит, з одного боку, на впровадження екстрених соціальних трансфертів, що відзначаються спрощеною процедурою доступу та обмеженими термінами надання та, з іншого боку, на пошуки моделі універсального соціального трансферту, в основу якого покладено ідею про безумовний базовий дохід;

— по-друге, глобальна тенденція до інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного життя зумовлює комплексні наслідки для системи соціальних трансфертів. Впровадження технологій мобільних додатків, цифрових гаманців, блокчейну, біометричної аутентифікації реципієнта відкривають можливості для розширення доступу до соціальних трансфертів за умови мінімізації помилки включення/виключення та звуження середовища корупції. Водночас, технології штучного інтелекту та аналізу великих даних сприяють кращому проектуванню програм соціальних трансфертів на основі глибшого аналізу цільових груп та контингенту реципієнтів, а отже й потреби у фінансових ресурсах на соціальну підтримку.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямку полягають у теоретичному обґрунтуванні й моделюванні векторів трансформації соціальних трансфертів у

контексті підвищення їх ефективності й інклюзивного характеру. Водночас, потребують уваги з боку науковців потенційні негативні наслідки від інтеграції цифрових технологій у процедури надання соціальних трансфертів, що полягають у зростанні випадків фінансового шахрайства, порушення прав на конфіденційність особистої інформації тощо.

Література:

1. Chapiro C., Lomazzo C. Supporting Public Goods in a Digital World. UNICEF. URL: <https://www.unicef.org/innovation/CryptoFundInvestments>
2. Direct Benefit Transfer. Government of India. URL: <https://dbtbharat.gov.in/>
3. Economic impact payments. Internal Revenue Service. URL: <https://www.irs.gov/coronavirus/economic-impact-payments>
4. eIDAS Regulation. European Commission. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation>
5. e-RUPI — Digital Payment Solution. URL: <https://www.india.gov.in/spotlight/e-rupi-digital-payment-solution>
6. Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest, and Money. London: Macmillan, 1936. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_keynestheoryofemployment.pdf
7. Peters K. What Is Universal Basic Income (UBI), and How Does It Work? URL: <https://www.investopedia.com/terms/b/basic-income.asp>
8. Rawls J. A Theory of Justice: Revised Edition. Cambridge: The Belknap Press of Harvard University Press, 1971. URL: <https://giuseppicapograssi.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/08/rawls99.pdf>
9. 500 українців зможуть отримати ваучери до 1 000 євро на навчання та підвищення кваліфікації. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/5538ca10-8b4e-4f3b-a0d1-c0c83a541838?isSpecial=true>
10. Горин В. П., Булавинець В. М. Теоретичні засади бюджетних трансфертів як інструмента фінансового регулювання суспільного добробуту. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 5/1. С. 11—17. URL: [https://doi.org/10.37634/efp.-2020.5\(1\).2](https://doi.org/10.37634/efp.-2020.5(1).2)
11. Грант для ветеранів та членів їхніх сімей. Державна служба зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/people/ubd>
12. Комарова О. Функціональне призначення соціальних трансфертів в умовах трансформації суспільства. Український соціум. 2008.

№ 3. С. 75—82. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2008/07/75-82__no-3__vol-26__2008__UKR.pdf

13. Красота О. Теоретичне підґрунтя модернізації соціальної політики. Вчені записки Університету "КРОК". 2020. № 4 (60). С. 10—17. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/336>

14. Маємо значний потенціал для перенавчання українців на актуальні для ринку праці професії, — Тетяна Бережна. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/b9494bf0-cb56-4738-8922-86111d56c84d?lang=uk-UA&title=AktualniProfesii>

15. Перегудова Т. Соціальні трансферти: обумовленість зайнятістю у воєнній економіці України. Стратегія економічного розвитку України. 2022. № 50. С. 56—70. URL: <http://sedu.kneu.edu.ua/article/view/261235/257698>

16. Перегудова Т. В. Інститут обумовлених соціальних трансфертів: у пошуках підвищення ефективності соціального захисту в Україні. Економіка України. 2023. № 9. С. 84–100. <https://doi.org/10.15407/econo-myukr.2023.09.084>

References:

1. Chapiro, C. and Lomazzo, C. (2020), "Supporting Public Goods in a Digital World", UNICEF, available at: <https://www.unicef.org/innovation/CryptoFundInvestments> (Accessed 10 February 2025).

2. Government of India Official Site (2025), "Direct Benefit Transfer", available at: <https://dbtbharat.gov.in/> (Accessed 10 February 2025).

3. Internal Revenue Service Official Site (2025), "Economic impact payments", available at: <https://www.irs.gov/coronavirus/economic-impact-payments> (Accessed 10 February 2025).

4. European Commission Official Site (2025), "eIDAS Regulation", available at: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation> (Accessed 10 February 2025).

5. Government of India Official Site (2025), "e-RUPI — Digital Payment Solution", available at: <https://www.india.gov.in/spotlight/e-rupi-digital-payment-solution> (Accessed 10 February 2025).

6. Keynes, J. M. (1936), "The General Theory of Employment, Interest, and Money", London, Macmillan, available at: https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_keynestheoryofemployment.pdf (Accessed 10 February 2025).

7. Peters, K. (2025), "What Is Universal Basic Income (UBI), and How Does It Work?", available at: <https://www.investopedia.com/terms/b/basic-income.asp> (Accessed 10 February 2025).

8. Rawls, J. (1971), "A Theory of Justice: Revised Edition", Cambridge, The Belknap Press of Harvard University Press, available at: <https://giuseppicapograssi.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/08/rawls99.pdf> (Accessed 10 February 2025).

9. Ministry of Economy of Ukraine Official Site (2024), "500 Ukrainians will be able to receive vouchers of up to EUR 1,000 for training and professional development", available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/5538ca10-8b4e-4f3b-a0d1-c0c83a541838?isSpecial=true> (Accessed 10 February 2025).

10. Horyn, V. P. and Bulavynets, V. M. (2020), "Theoretical Principles of Budget Transfers as an Instrument of Public Welfare Financial Regulation", Economics. Finances. Law, vol. 5/1, pp. 11—17, available at: [https://doi.org/10.37634/efp.2020.5\(1\).2](https://doi.org/10.37634/efp.2020.5(1).2) (Accessed 10 February 2025).

11. State Employment Service of Ukraine Official Site (2024), "Grant for veterans and their families", available at: <https://www.dcz.gov.ua/people/ubd> (Accessed 10 February 2025).

12. Komarova, O. (2008), "Functional purpose of social transfers in the context of society transformation", *Ukrains'kyj sotsium*, vol. 3, pp. 75—82, available at: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2008/07/75-82__no-3__vol-26__2008__UKR.pdf (Accessed 10 February 2025).

13. Krasota, O. (2020), "Theoretical Basis of Social Policy Modernization", *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, vol. 4 (60), pp. 10—17, available at: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/336> (Accessed 10 February 2025).

14. Ministry of Economy of Ukraine Official Site (2024), "We have significant potential for retraining Ukrainians for professions relevant to the labour market, — Tetiana Berezhna", available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/b9494bf0-cb56-4738-8922-86111d56c84d?lang=uk-UA&title=AktualniProfesii> (Accessed 10 February 2025).

15. Perehudova, T. (2022), "Social Transfers: Conditionality of Employment in the Military Economy of Ukraine", *Stratehiia Ekonomichnoho Rozvytku Ukrainy*, vol. 50, pp. 56—70, available at: <http://sedu.kneu.edu.ua/article/view/261235/257698> (Accessed 10 February 2025).

16. Perehudova, T. (2024), "Institution of Conditional Social Transfers: in Pursuit of Increasing the Efficiency of Social Protection in Ukraine", *Economy of Ukraine*, vol. 9 (742), pp. 84—100, available at: <https://doi.org/10.15407/economy-ukr.2023.09.084> (Accessed 10 February 2025).

Стаття надійшла до редакції 11.02.2025 р.